

Монолозите на Газа

The Gaza Mono-logues

Монолозите на Газа

Посолство на Държавата Палестина в Република България
Форум за арабска култура
Национален дворец на децата

Превод от арабски език: Мая Ценова

София 2011

Палестинският народ е твърдо решен да извоюва своята свобода и независимост, каквито и жертви да изисква това, колкото и силни да са налаганите от израелския окупатор репресии – блокада, убийства, разруха, конфискуване на земи, лишаване от правото на детство. Децата на Палестина повече от всички други деца в света са изпитали и знаят какво значи окупация, страдали са и продължават да страдат от гнета на омразната израелска окупация в пълния ѝ смисъл. Ние сме народ, който вярва в мира и работи за него, за да засияе слънцето на свободата в небето на Палестина, земята на пророците, земята на смокините и маслините, за да се наслаждават нейните деца и нейният народ на мир и сигурност. Ще дойде ден, когато знамето на Палестина ще се развее над стените на освободения Ерусалим, вечната столица на Палестина.

Д-р Ахмад Ал Мадбух
Посланик на Държавата Палестина в Република България

الشعب الفلسطيني مصمم على نيل حريته واستقلاله مهما بلغت التضحيات، ومهما بلغت ذروة القمع، الذي يمارسه المحتلون الاسرائيليون، من حصار، وقتل، ودمار ومصادرة للأراضي، وحرمان حق الطفولة. فأطفال فلسطين أكثر من غيرهم من أطفال العالم جربوا ويعرفون ما معنى الاحتلال، وهم عانوا وما زالوا يعانون قهر الاحتلال الاسرائيلي البغيض بكل معانيه. نحن شعب نؤمن بالسلام، ونعمل من أجله لتسطع شمس الحرية فوق سماء فلسطين، أرض الانبياء، أرض التين والزيتون، لينعم أطفالها وأهلها بالسلام والأمان. وسيأتي اليوم الذي يرفرف فيه علم فلسطين فوق أسوار القدس المحررة، عاصمة فلسطين الأبدية.

Книгата се издава със спомоществувателството на
г-н Набил Абу Ржеле, д-р Абдул Хаким Сюлейман и г-н Сами Шехаби.

د. أحمد المذنبوح
سفير دولة فلسطين لدى جمهورية بلغاريا

“Every pit has a bottom, except Gaza.” **Ahmad El Ruzzi**

„Всяка пропаст има дъно, само Газа няма дъно.” **Ахмад Руззи**

Встъпление

Тъй като ние отказваме да бъдем просто цифра по страниците на вестниците, или жертви, за които се съобщава в новинарските емисии, тъй като с все сила обичаме живота, и доколкото – по думите на поета Махмуд Даруиш – сме осъдени на надежда, нашият живот е театърът.

Театърът е воля, която се превръща в действие и побеждава в името на живота; кара ни да се изправим изпод отломките и развалините, от смъртта на сетивата и душата, която ни е наложена от израелската окупация.

„Монолозите на Газа” са вик, който проектства по всички краища на планетата, изразявайки скрития в тях замисъл с художествени средства. Желанието ни бе да дадем думата на младите хора. Днешните млади хора са ръководителите на бъдещето. Или неговата армия. Въпросът е какво бъдеще искаме ние?

И какво да очакваме от бъдещето си, ако не разполагаме с настоящето и не сме в състояние да му въздействаме?

Театърът е идея, която се превръща в действие и създава магия и чудеса... Когато изложих идеята за монолозите пред моя колега Али Абу Ясин, режисьора на студио „Ищар” в Газа, той повярва в нея и идеята започна

да расте като снежна топка, докато стана колкото земното кълбо. Ето я магията, магията на театъра, магията на волята и магията на действието.

Тридесет и трима младежи и девойки от Газа повярваха, че притежават глас, различен от гласа на писъците, страха или стоновеите на срива. Глас, който е в състояние да заглуши рева на бомбардиращите ги денонощно военни самолети

ти и да каже: „Стига!!! Ние заслужаваме свят, по-добър от този, свят без войни и блокада, и със сигурност – без окупация.

Опитахме се да променим сценария, да сменим събитията, да превърнем епичната трагедия в театър на действието, театър-трибуна, основан на взаимодействието в името на промяната, като изхождахме от своето убеждение, че освобождението на отечествата започва от освобождението на човека. Това е нашият лозунг в Театър „Ищар”, това е, за което работим.

И тъй като не искахме да си говорим сами, се обърнахме към света. Тридесет държави от цял свят повярваха на този глас и работиха заедно с нас, за да достигне той до тяхната младеж, до тяхната публика. Искахме това да бъде един обединен вик, който да отекне по всички краища на планетата, и така се стигна до деня 17 октомври 2010 – Деня на монолозите на Газа по света.

Волята ни не се спря дотук, а прекрачи тази граница, за да доведе този колективен глас до онези, които вземат решенията. Така на 29 ноември 2010 – деня, отреден за солидарност с палестинския народ и неговата справедлива кауза, децата от света ще издигнат заедно глас пред техните представители в Обединените нации, за да кажат ведно: Стига.. Стига войни. Стига окупация. Стига погзване на най-изначалното универсално право във всички законодателства и международни договорености – правото на живот!

Г-жа Иман Аун

Художествен ръководител на Театър „Ищар”

„Ищар” за театрална продукция и обучение

е театрална формация, основана в Ерусалим през 1991 г. с цел да се положат основите на истински театрален живот в Палестина, театърът да се превърне в инструмент за промяна в името на културното и социалното развитие чрез популяризирането на театралното творчество в младежките слоеве.

ASHTAR for Theatre Productions and Training

ASHTAR Theatre is a Palestinian NGO, established in Jerusalem in 1991. ASHTAR aims for theatre to be a tool for change to serve cultural and social development, and to promote and deepen the creativity of Palestinian youth.

“All speeches in the world don't warm up a cold person or someone sleeping in a tent after the war.” **Amjad Abu Yasin**

„Всички речи в света няма как да стоплят един измръзнал, един спящ в палатка след войната.” **Амджад Абу Ясин**

„Никога няма да забравя брат си.” **Ашраф Суси**

“I'll never forget my brother.” **Ashraf A Sossi**

"I've dreamt of being a famous football player... today there are a million obstacles in my path." **Anas Abu Eitah**
„От малък си мечтаех да стана известен футболист... Но днес на пътя ми са се изпречили милион пречки.“ **Анас Абу Ейта**

Всеки път, когато нещата в реалността се объркат, мечтите се отдалечат от сферата на осъществяването си и артистът се почувства отчужден, страниците на паметта се отварят на нещо невинно и чисто от отминалите дни.

Ситуацията, в която са живели преди няколко десетилетия нашите бащи и деди, не е била толкова сурова, колкото ситуацията, в която живеем ние днес.

Картината е била по-красива и по-ярка, чувствата – по-невинни, душите – по-чисти. Позициите са били по-ясни. И в миналото самите ние сме носели мечтите си, вярвайки в един по-добър утрешен ден.

А днес може би сме по-малко уверени и по-тревожни отколкото вчера, но дълбоко в себе си сме убедени, че нямаме друг изход, освен да запазим паметта си продуктивна и да съхраним нишката на надеждата, че утре децата ни ще живеят по-добре в своето отечество, което по никакъв начин няма как да се смали, нито пък да се отдалечи от естествените си граници, простиращи се в една памет, която няма как да угасне, няма как да задреме, докато е предмет на изкуството и повествование на театралната сцена.

Али Абу Ясин

Режисьор-репетитор, Театър „Ищар“ – Газа

As reality gets more complicated, dreams get further from being realized and the artist feels alienated, the pages of memory open up to the pure and bright of our past.

The situation of our fathers and grandfathers was not, just a few decades ago, as harsh as ours is today.

The picture was prettier and brighter, feelings were more innocent and souls were purer...

Positions were clearer. A while ago we carried our dreams, confident of a better tomorrow.

Today we may be less confident and more worried than we were yesterday, but we know in our depths that we have no haven other than keeping our memory rich; keeping the thread of hope that our children will live a better life in their homeland that will not shrink or move away from its natural boundaries that exist in a memory. A memory which will not wane or fade as long as it is material for art and a story on the theatre stage.

Ali Abu Yassin

Trainer & Director - ASHTAR Theatre-Gaza

"I feel like running, running, running in the streets till my headscarf flies in the sky and I fly after it..." **Алаа Хаїџај**

„Иска ми се да тичам, да тичам, да тичам по улиците, докато къргата ми летне в небесата и аз летна подир нея.“ **Алла Хаджадж**

„Газа е самолет, натоварен с хора, който лети към неизвестното. Не казва нито в рай, нито в ада.“ **Амани Шурафа**
Gaza is a plane carrying people and traveling towards 'the unknown', landing neither in heaven nor in hell..." **Amanee A Shorafa**

As we refuse to be just a number on the pages of newspapers or victims announced on news channels... As, in the words of Darwich, we love life when we have a means to it and are governed by hope, we live theatre.

Theatre is a will that becomes an action, claiming victory for life, raising us from the ruins of destruction and of the death that is imposed on us by the Israeli occupation.

"The Gaza Mono-Logues" are a loud artistic cry to the world. I want it from the youth... The youth of today are the leaders of tomorrow, or they are its armies, so which of these futures do we want?

What future do we aspire to if we do not own our present and affect it?

Theatre is thoughts that translate into action, and action creates magic and miracles. When I spoke to my colleague Ali Abu Yaseen, Ashtar's trainer in Gaza, about the idea of The Gaza Mono-Logues, he believed in it and it started to snowball till it covered the globe. This is magic, the magic of theatre, the magic of will and the magic of action.

Thirty-three young men and women from Gaza believed that they have a voice other than the screams of fear and the moans of frustration. A voice that can rise higher than the drone of war planes that bombarded them day and night, a voice that says: "Enough!!! We deserve a world better than this, a world without wars, siege or occupation."

„Аз обичам живота, обичам игрите, обичам хората. Иска ми се за един ден да съм президент на Палестина – да заздравя любовта и мира между хората.“ **Фатима Абу Хашем**

"You're going to call me crazy, nuts, cuckoo, go ahead... I don't care, it doesn't matter to me anymore..."

Mahmud Abu Shaa'ban

"I love life, love to play, and love people... I wish I could be the President of Palestine for one day, so I can enrich love and peace between people..."

Fateema Abu Hashem

„Ако щете, кажете, че съм луд, че съм побъркан, че не съм в ред, кажете... Няма значение, вече не ми пука..."

Махмуд Абу Шаабан

"I used to spend the whole day sitting on a chair watching people running away from their houses towards the borders," **Muhammad El Omrani**

„Прекарвах целия ден седнал на стола да гледам бягащите от домовете си към границата, понесли багажите и децата си, прокудени.“ **Мохамед Омрани**

We changed the script, replaced the events, converted the epic tragedy to a theatre of action, a Forum Theatre built on interaction for the sake of change, arising from our belief that freeing homelands begins by freeing individuals. This is our motto in Ashtar Theatre, and it is what we work for. Because we did not want to speak to ourselves, we spoke to the world. Thirty countries around the world believed in this voice and worked with us to spread it among their youth and audiences.

We wanted it to be a unified, reverberating cry around the world, so the 17th October 2010 would become the global day of

"The Gaza Mono-Logues". Our will did not stop here but it surpassed this to convey this collective voice to the ears of decision makers. On the 29th November 2010, the International Day of Solidarity with the Palestinian People, the youth of the world will raise their unified voice to their representatives in the United Nations to say, together: "Enough... Enough wars... Enough occupation... Enough abuse of the universal right in all international conventions and treaties: the right to life."

Iman Aoun

Artistic Director - ASHTAR Theatre

The psychological therapeutic aspect for the children is one of the most important objectives that The Gaza Mono-Logues project sought to fulfil, for the program gave the youth the complete opportunity to talk about their shocking and painful experiences that ranged from the loss of relatives or dear friends to being hit or targeted by missiles from planes and tanks, to the threat on their life or their homes being exposed to bombing by the Israeli occupation, etc... These experiences were doubtlessly surpassing the ability of children to adapt to these abnormal circumstances, bringing out reactions of shock. The Gaza Mono-Logues project came to lessen the effects of the psychological shocks experienced by the children during the war on Gaza, through the activities contained in the program which gave the children the complete opportunity

to speak about these painful experiences and express their feelings, fears, ambitions and ideas, sharing these ideas and feelings with others and giving them psychological support either individually or in a group, which helped the children to regain their psychological balance that they lost during and after the war. After more than seven months of work with the youth, a significant psychological development and improvement was noticed in them, which was reflected in their feeling that they are not alone in having undergone these experiences... They got the chance to share their feelings with others and feel a reciprocal empathy, mend their social relationships and build new, meaningful friendships. The children were also able to discover themselves in a deeper way through discovering their likes, desires, ideas and future ambitions, as well as the strengths and weaknesses in their characters which helped to positively develop the concept of self-appreciation among them. This reflected on the academic performance of most of them and the regulation of their hours of sleep as an indicator of their stability. This improvement was measured through a special psychological tool developed for this purpose.

Nadel Sha'ath Psychologist - The Gaza Mono-Logues - Gaza

„Чувам, че на други места детството е нещо священо, децата си живеят живота, без проблеми и без страх. А децата на Газа са забравени, останали са извън кадър.“ **Ясмин Джаарур**

“Gaza's children are forgotten and outside the picture...” **Yasmeen Ja'rouf**

ometimes, I find no-one to gossip about so I gossip about myself...” **Wi'am El Dieri**

„Понякога, като не намеря кого да одумвам, одумвам сама себе си...” **Уиам Дейри**

“Gaza is a matchbox... and we're the matches inside it.” Tamer Najem
„Газа е кибритена кутийка, а ние сме клечките в нея.” Тамер Наджм

“Sleep became a monster hiding behind my eyelids...” **Rawand Ja'rouf**
„За мен сънят се е превърнал в звяр, скрит под клепачите ми.” **Рауанд Джаарур**

“Mum always talked to me about Gaza when we were in the Emirates. I liked it before I saw it but once I lived in it I liked it more.” **Reema El Sadi**
„Докато бяхме в Емирствата, мама постоянно ми говореше за Газа. Обикнах я, още преди да я видя, но когато заживях в нея, я обикнах още повече.” **Рима Сади**

Една от най-важните цели, които си постави проектът „Монолозите на Газа”, бе психотерапевтичният ефект върху децата. Програмата предостави на децата пълната възможност да говорят за своите болезнени и шокиращи преживявания, включващи от загубата на роднини или съпци приятели до директното нараняване или излагане на ракетен обстрел от самолети или танкове и заплаха на собствения им живот, бомбардиране на района, където живеят, от страна на израелските окупационни части и пр. Несъмнено тези преживявания надхвърлят естествената адаптивност на децата в тези неестествени ситуации, което и допринесе те да развият реакции на тези шокиращи преживявания.

Проектът „Монолозите на Газа” бе създаден, за да тушира последиците от психологическия шок, на който бяха подложени децата през войната срещу Газа, посредством включените в програмата прояви, които предоставят на децата пълната възможност да говорят за своите болезнени преживявания и да дадат израз на своите чувства, страхове, стремежи и идеи, да споделят тези идеи и чувства с другите и да им бъде оказана психологическа подкрепа както индивидуално, така и колективно. И това подпомогна децата и допринесе те да възстановят душевното си равновесие, изгубено по време на войната и след нея.

След повече от седем месеца работа с децата у тях се забелязва значително подобряване и развитие на психическото им състояние, намерило израз в чувството им, че не са единствените, които са имали такива преживявания. Беше и предоставена възможност да споделят чувствата си, да ги обменят с другите, да изпитат взаимно съчувствие, да рехабилитират социалните си отношения и да изградят нови, смислени приятелства. Също така децата вече са способни да откриват себе си, да се самоопознават по-задълбочено чрез запознаване със своите стремежи, желания, идеи и амбиции за бъдещето, чрез определяне на силните и слабите страни на своята личност, и това даде положителен принос за развитието на тяхното понятие за самооценка, при повечето от тях се отрази върху постиженията им в учебния процес и в обособяване на времето им за сън като израз на вътрешната им стабилност. Това подобрене беше измерено чрез специални психологически критерии, разработени за тази цел.

Надил Шаас

Специалист психолог към проекта „Монолозите на Газа”,
Газа

“Gaza is full of love.” **Reem Afana**

„Газа е пълна с любов.” **Рим Афана**

“The children of Palestine are born as old people...” **Yasmeen Katbeh**

„... децата на Палестина се раждат старци...” **Ясмин Катбе**

Блестяща инициатива – да бъде показана безчовечността на човек към човека, такава, каквато е освидетелствана и преживяна в Палестина / Израел, чрез превръщане на театралната сцена в собствен интимен свят, а младежта от различните държави, култури и цивилизации – в нейни актьори в нашето малко световно село, където налагането на знета и преследването на справедливостта вече представляват не местно явление, а глобална грижа.

“A brilliant initiative, about the inhumanity of man to man as witnessed and lived in Palestine/Israel taking the world as the stage and youngsters from different continents, cultures and civilizations as the players in our shrinking planetary village where the perpetuation of oppression and the pursuit of justice is not a local phenomenon but a global concern.”

Aif Safieh - Former Palestinian Ambassador in London, Washington and Moscow

Афиф Сафия, бивш Посланик на Държавата Палестина в Лондон, Вашингтон и Москва

“The occupation was leading a war on us on earth and sky, and we had declared a vicious war on food...” **Taima'a Okasha**

„Окупаторът разгърна срещу нас война по суша и по въздух, а ние обявихме бясна война на яденето.” **Тайма Окаша**

Монолозите на Газа

„Блокадата на Газа е задушаваша блокада, наложена от Израел на Ивицата Газа след парламентарните избори през 2006. Особено строги ограничения наложи Израел през 2007 г., включвайки забрана или ограничаване вноса на гориво, електроенергия и много стоки, между които оцет, бисквити, пилета и месни продукти, забрана на риболова в открито море, затваряне на граничните пунктове между Ивицата Газа и Израел.”

Такъв примерен текст бихте прочели, ако потърсите справка за т.нар. „блокада на Ивицата Газа”. Бедата не е, че нещо в тези думи е невярно, изопачено или преувеличено. Бедата е там, че и в тези редове, написани с езика на статистиката и историята, отсъстват обикновените хора – такива като нас, с техните човешки съдби, с техния живот – дарен им еднократно, неповторим и болезнено крехък.

Международната културна инициатива, озаглавена „Монолозите на Газа”, е подета от палестинската Театрална формация „Ишар” с идеята за символичен пробив в блокадата на Ивицата Газа.

„Монолозите на Газа” са авторски монолози на деца от Газа, разказващи за своя житейски опит преди и по време на войната, която израелската окупационна армия води срещу Газа в края на 2008 – началото на 2009 г. Монолозите са опит на тогава 12-15-годишни палестински момичета и момчета да анализират сами своите най-съкровени преживявания, чувства и мисли, които неизменно остават скрити за медиите и оттам – за страничния наблюдател.

Театрално студио „Ишар” съхрани и размножи на видеозапис „Монолозите на Газа”, свързвайки се със сродни младежки експериментални театрални формации от цял свят с идеята монолозите да бъдат представени по всички краища на света в един и същи ден – на 17 октомври. Тогава децата на Газа се събраха на брега на своето окупирано море, написаха думите си върху листове хартия, сгънаха от листовите лодки, платноходки и корабчета и ги пуснаха да отплават в открито море. Хартиената флотилия нямаше как да бъде прихваната, обстрелвана и потопена като подозрителен обект. Натоварена със страданията и надеждите на децата на Газа, тя доплава до много световни пристанища, където я очакваха техни връстници – деца от арабските държави, Зимбабве, Великобритания, Испания, Гърция, Кипър, Норвегия, Швеция, Италия...

Със съдействието на Националния дворец на децата в София и българските деца посрещнаха флотилията, чуха гласовете на палестинските деца, пресъздадени на български език от студенти от СУ „Св. Климент Охридски” – членове на Форум за арабска култура. Сгъваха лодки и корабчета от листове хартия с текстовете на палестинските деца и рисуваха своите надежди за свобода и мир в Палестина, за свобода и мир за децата по целия свят.

Тук ви предлагаме текстовете на „Монолозите на Газа”, надявайки се тяхното послание да достигне до колкото може повече деца и възрастни, готови да подкрепят надеждите на децата от Газа да имат своето бъдеще наравно с всички хора по земята.

Мая Ценова

(1) Ахмад (р. 1993)

Преди войната усещах Газа като своя втора майка. Земята ѝ – топла гръд, на която се сгушвам. Небето ѝ – моите безгранични мечти. Морето ѝ – отмива грижите ми... Но днес я усещам като свое заточение. Вече не я усещам като страната на мечтите си.

И знаете ли защо? – Нека ви кажа.

През войната главния електрически трансформатор хубавичко го ударих с наред. Всичките ми чичовци бяха у нас вкъщи, а токът угасна. Имаше обаче и втора линия, която си работеше, обаче беше далече от къщи. Отидох при съседа да му поискам електрически кабел, за да си прокараме от другата линия. След като го свързахме и вкъщи светна, дойде съседът да си иска кабела – вместо ние да сме свързани, той искал да се свърже. Вдигна се тупурдия между мене и него до небето.

Във война всеки почва да казва: „Моята душичка, Боже!”

През войната имаше много хора, дете имаха по 20 чувала с брашно и галета им не прекъсваше. Имаше и хора, дете нямаха и коричка хляб, искаха от съседите сух хляб, а ония не им даваха. Повечето от хората си заключиха това, дете го имат, с железен катинар, решиха да не дават на никого нищо... Имаше обаче и други, които имаха хляб и помага.

Но да си дойдем на думата. Ние не се съгласихме да му дадем кабела, макар че си е негов. За пръв път откривам колко лоши можем да бъдем... Получихме си заслуженото на часа. Съседната къща я удари с наред и се разцепи на две, половината рухна върху нас. Зарязахме и кабела, и тока – взехме каквото можем да носим и избягахме в къщата на чичо ми край общинския парк. Къщата на чичо ми е близо до Сарая -

сградата на правителството. По залез хората взеха да говорят, че Сарая ще го бомбардират. А бомбардират ли Сарая, къщата на чичо може да хвъркне, нищо да не остане от нея... Седяхме и не знаехме какво да правим, къде да идем... Баща ми почна да ни успокоява: Не се безпокойте, не се бойте, нищо няма да се случи. И така – до 12 през нощта. През цялото време слушахме ракетите и експлозиите. А баща ми продължаваше да повтаря „не се безпокойте, не се бойте“. И изведнъж рече: „Тръгвайте, връщаме се къщи“. И се разтрепери. Всички се разтреперихме с него. Майка ми взе да пици, чичо ми го отнесе. Важното е, че всички побягнахме посред нощ – и ние, и чичови.

Върнахме се къщи тичешком. Не повярвахме, че сме стигнали до къщата. И до днес не си спомням къде спяхме, как спяхме. Важното е, че се отдалечихме от Сарая. Установихме, че съседът си е прибрал кабела, прекарахме нощта на тъмно, а у съседите светеше. Тогава усетих, че той е имал правото да си вземе кабела.

После баща ми се комплексира на тема кабели. Донесе 3 електрически кабели, 6 делви, 2 електрически тенджери, 20 неонов лампи, 20 пакета свещи, 6 стека консерви, 10 пакета глави за примуси, 6 фенерчета и два кашона батерии за радиото. Така де, живеем във военновременни условия и трябва да се запасяваме, докато Господ не се смиле. Аз обаче придобих комплекс, по-страшен от всички тия – всички човешки комплекси са на една страна, моят е на съвсем друга. Преди войната аз бях щедър, или може би не знаех стойността на нещата, ама след войната – Боже Господи, взех да треперя над всяко нещо и всички неща, защото не си бях представял, че някой ден няма да намеря глътка вода или коричка хляб. Взех, когато правя чай, да го подслаждам едва едва;

когато разделям хляб, изключено да го изям целия, загубих си апетита, взех да икономисвам абсолютно всичко, което може. Баща ми казва: Ахмад винаги си има дневни... – разбира се, защото ги вземам и ги скривам, да не вземе да дойде някоя нова война!

Започнах да се чувствам все едно съм женен и имам десет деца. Боя се от живота... от всичко... и от най-дребните неща. Постоянно съм в тревога. Имам чувството, че цяла Газа е върху подвижни пясъци. Всякаква лудост, каквато можете да си представите, може да се случи във всеки момент в този град. Но в него могат да се осъществят и много мечти. Странен град, няма логика в него...

Китай стана една трета от света – всичките работят, а не могат да има за Газа обувки и ризи. А истината е, че Газа е пълна с беднотия, има хора които си събират за ядене от кофите за боклук.

Бедата е, че ние изобщо се връщаме назад, а още по-голямата беда е, че няма нищо, което да ни спре.

Всяка пропаст има дъно, Газа няма дъно.

Аз си мечтая да преживея един единствен ден свободен и мисля, че това не е кой знае колко голяма мечта, но трудно може да се осъществи.

Мечтая си също да ликвидираме палестинското разцепление, което ни причинява раздвоение на личността.

Уморих се да мисля, а не мога да спра да мисля. Обаче човек предполага, а Господ разполага. Хайде, със здраве.

Ахмад (р.1996)

Цял живот съм си мислил, че Газа е най-големият град на земята и най-хубавият град на земята. Само веднъж ходих с баща си до Яфа, а като се върнах, всичко в главата ми се беше преобърнало. Газа ми се стори колкото главичка на топлийка и изобщо не беше хубава. Всичко в нея става все по-лошо и по-мъничко, а отгоре на това ни е и забранено да пътуваме.

Като вървя по улиците на Газа, се задушавам. Образът на Яфа не ще да ми излезе от ума. Казвам си: Къде сме ние, къде е светът?! Затова постоянно седя край морето, защото го усещам като че ли не е част от Газа. Все пиша името си на брега, а вълните идват и го заличават.

Преди войната исках да стана електронен инженер, но след войната намразих да ходя на училище, струва ми се, че няма да стана нищо важно в този живот. А даже и да стана, в тая страна всички са от един дол дренки. Значи да бъда най-красивото цвете на буницето?!!

Когато започна бомбардировката, всички училища в Газа се разотидоха, само ние – не. Училищният инспектор толкова го е грижа за учебния процес, че не ни пусна да си отидем. Всички деца запищяха и за един миг всички бяхме в двора. И чудното в случая е, че аз уча в училище „Зайтуна“, дето е до Паспортната служба. Значи, дето най-напред удариха по нея. При първия удар едно парче от снаряд отхвъркна върху най-голямото дърво в нашето училище и го разцепи на две като тръстика. Щом видяхме това, в училището не остана никой – ни ученик, ни учител, ни инспектор.

Душичко моя, нямам освен тебе друга.

Мислех си, че единственият мъченик,

който ще видя през войната, ще бъде това дърво. Но щом стигнах къщи – четирима загинали на нашата улица, и като че ли ме чакат да се сбогувам с тях. Едва казах последно сбогом на тях – и ето, че пристигнаха още трима от същото семейство, от махалата. Едва ги погребяхме и се върнахме, ето и къщата на съседите, дето са през една къща от нас – домът на Хашимови, армията им изтресе една ракета – изтри къщата от картата и всички умряха до един. Най-много ми стана мъчно за малките им дъщерички.

Почувствах се, като че ли това е война само срещу мен, не срещу всички жители на Газа. От първия ден гледам загинали.

В болница „Шифа“ видях гледка, която няма да забравя никога. Стотици трупове едни върху други. Кръв, месо, кости – едни върху други. Не се знае кой е мъж, кой жена, даже кое е дете. Камари плът по леглата и много хора – плачат, пищят, не знаят къде са децата им, къде са мъжете им, къде са жените им.

Оная нощ си отидох къщи и от страх останах буден до сутринта. Мислех, че само нея нощ няма да спя, но и до днес ги виждам пред очите си и не мога да заспя!

Ашраф (р.1994)

Всички деца от махалата го обичаха. Беше по-тих от ветрец, взимаше си джобните от баща ни и ги даваше на мен.

Всички хора го обичаха. Дойдоха приятелите му и той тръгна с тях за училище. Тичешком изхвъркнаха като пеперуди, летяха над земята. Като че ли светът е създаден заради тях.

Във въздуха – израелски самолети. Ръмжат като звяр, който ще се нахвърли върху плячката си.

Кола с преследвани се движи по улица „Ярмук“. Пеперудите са близо до колата. Пеперудите не знаят, че тази кола е огънят, който ще ги изгори.

Върху колата паднал снаряд. Брат ми Тарик отхвърчал на 5 метра от земята. Отхвърчал по-високо от колата и паднал на краката си – нищо му няма... Дошла линейката и прибрала трупове. Хората му казаха: „Качи се в линейката“, той им рекъл: „Няма ми нищо.“ И продължил към училище...

Сто метра по-нататък се хванал за сърцето и паднал мъртъв. Аз бях на улица – чаках училищния автобус. Сестра ми ми каза: Иди да видиш какво е станало. Отидох, но не видях Тарик и продължих към училище.

Докато бях в час, влязоха чичовците ми и ми казаха: „Ще отсъстваш три дни от училище.“ Аз нищичко не подозирах. Качихме се в колата. Чичо ми каза на шофьора: „Спри новините.“ Тогав се усъмних, защото чичо ми обича новините. Стигнахме вкъщи, около къщата имаше голяма тълпа. Преди да слеза от колата, видях баща си седнал на стол и плаче. За пръв път виждах баща си да плаче, държеше снимката на брат ми Тарик. „Татко, попитам, брат ми загинал ли е?“ „Бог да го прости“, отвърна ми той. Линейката го докара от болницата. Всич-

ки се втурнахме към него да се сбогуваме. Той спеше като ангел, а в ръцете му – книгата, която носел.

Баща ми не се съгласи да отидем с него на гробищата. Но аз се качих в колата, отидох, сбогувах се с него и прочетох заупокойната Първа сура от Корана на гроба му. После три месеца продължих да ходя всеки ден на гроба му и да разговарям с него.

Нощем се вирам в сложения в стаята негов портрет с надпис: „Мъченикът герой Тарик“.

Откакто загина брат ми, свикнах да спя в леглото сам... Дотогава спяхме един връз друг – крака към глава. Понякога човек не знае кои са неговите крака и ръце... А сега си имам самостоятелно легло!

Докато съм жив, няма да забравя брат си.

(3) Аляя (р.1996)

Обичам да тичам, да тичам, да тичам по улиците, докато кърпата ми литне в небесата и аз литна подир нея.

Понякога ми се иска напълно да пощурея... Обаче не мога. За пръв път говоря така, това може и да не са мои думи, а може и да са моите думи, които не съм способна да изразя, или се боя да изразя.

Защо в семейството ми се държат така с мен? Гледам момичетата на моя възраст как си живеят живота, завиждам им, искам да бъда като тях, да имам тяхната смелост, тяхната свобода.

Душата ми е кораб, който ме отнася към един далечен остров, захвърля ме на бреговете му, далече от света, далече от всичко, и особено от войната.

Като говорим за войната, цялата война беше една беда, а мама – още една беда. Не разбирам, значи, защо майка ми постоянно ми говореше за нещата, които съм видяла?

Стояхме с нея на балкона, бомбардираха съседната къща и един от съседите загина. Видяхме как къщата се срива. Видяхме как трупът изхвърча на улицата. Можете да си представите какво се случи в семейството след това.

Свършихме ли??? Не, не свършихме.

Мама постоянно ми говореше за това, как бомбардираха къщата на съседите и какво станало, когато съседът излетял от къщата – като че ли говори с някого, който не е стоял до нея. Така че преценете: през цялата война – историите на мама с единствен слушател – аз.

Значи, седим и гледаме телеви-

зия, съобщават, че в едни кой си район имало бомбардировка и разрушения, Репортажът трае четвърт час, а повтореният мамин репортаж – два часа... Преразказва репортажа, като че ли аз не съм била край нея. Взех да се съмнявам в себе си – седях ли наистина край нея, или не? Кълна се, мен ме има, мен наистина ме има и седях край нея.

Изобщо, слава Богу, че мама не е с вас – щеше да ви е побъркала с разказите си.

(4) Амани (р. 1992)

Газа е самолет, натоварен с хора, който лети към неизвестното. Не каца нито в рая, нито в ада. Кога ще кацне – един Господ знае. А може и хората да си останат така да висят за цял живот, дори два пъти колкото са моите години.

Всички дни тук си приличат като две капки вода, няма нищо ново... С едно и също лягаме и ставаме. Най-простото е, че надеждите и мечтите са трудно осъществими в Газа. Особено ако са като моята мечта, а тя е да стана артистка – да пея, да играя, да свиря.

В Газа единствената мелодия е мелодията на смъртта и танцът върху раните...

Ако замина в чужбина да уча режисура, как ще гледа на мен обществото? И дали когато завърша, тук ще си е все така, или пък по-лошо? Всичко ми е в мъгла, неясно – като лицата на хората на пазара Фирас в петъчен ден. И като в деня, когато почна войната...

Първият удар беше по Паспортната служба. Аз и приятелките ми тъкмо бяхме излезли от изпит – беше първият ден от изпитите за първия срок. Седнахме пред входа на училището да си поприказваме и да почакаме останалите си приятелки, за да си ходим заедно. Изведнъж започнаха

експлозии една след друга. Стреснах се, помислих, че ще умра. Побягнахме, бях много уплашена. Видях жените да тичат, да пищят, да се пляскаат по лицата с ръце, а аз изобщо не разбирах какво става. Почувствах, че не мога да си стоя на краката, зави ми се свят. Загубих съзнание, не чувствах нищо. Свестих се от гласа на приятелката ми, която викаше: „Амани, за Бога, съвземи се!”

Когато се свестих, заплаках, не знаех къде да отида, какво да направя. Едно голямо момиче ми помогна, изпрати ме до къщи. Щом стигнах, майка ми ме взе в скута си. Много ми беше зле, но на мига се успокоих. Имах нужда от някого, да се хвърля в прегръдките му. Най-страшното за един човек е да усети, че часът на смъртта му е наблизил.

Войната като черен призрак покри и нощта, и деня в Газа. Наложих своя ад и на хората, и на небесата, и на земята, и на въздуха, който дишаме.

След войната изпаднах в нервен срив. Една огромна бурна вълна беше помела духа ми. Мислех си, че няма да мога да изляза изпод нея. Но сякаш някакви ръце се протегнаха към мен изпод сцената, бяха като спасителен пояс, който ме изтегли изпод вълната.

Днес изпитвам спокойствие, каквото отдавна не съм изпитвала. Така ми се иска да остана в това състояние завинаги.

(5) Амджад (р. 1993)

До деня, преди да започне войната, за мен Газа беше радост и веселба. Екскурзии, разходки покрай морето... Животът се правеше на щастлив. И аз не мислех за нищо.

Имах една единствена мечта – Газа да се развие в изкуството и в спорта. Смятах, че всичко е точно с изключение на тези две неща. Но излезе, че нищо не е било точно. Нито изкуство, нито спорт, нито здравеопазване, нито сигурност, всичко е еднакво.

Газа престана да бъде градът на мечтите ми, защото мечтата ми е да стана актьор. Е, как да стана актьор пред двайсет души в Газа? Или да чакам докато отворят граничния пункт?

Ако зависеше от мен, бих положил всички усилия да намалая войните, смъртта и насилието. Всяка капка кръв, пролята на земята, е грехота! Мразя мълчанието и прекаленото търпение у хората, иска ми се утре цяла Газа да се събуди от сън, да тръгне по улиците и да крещи с цяло гърло: „Стииигаааа!!!”

Когато почна войната, играехме футбол, а въздухът беше странен и небето беше червено на цвят. Изведнъж чухме звук от самолети – никога през живота си не съм чувал този звук. Всички се изплашихме, хвърлихме се по очи на земята и зачакахме смъртта. После чухме шум от силна експлозия на метри от нас. Взехме всички да се гледаме и безмълвно да се сбогуваме едни с други.

Стана ясно, че обстрелът не е бил насочен срещу нас. Бил е срещу кола с преследвани горе, на шосето. Но ние останахме да лежим по очи в очакване на следващия снаряд. А аз си мислех само за двамата ми по-големи братя, които

бяха с мен – боях се за тях повече, отколкото за себе си, а струва ми се, и те имаха същото усещане.

Грабнах анцуга и побягнах от игрището. Докато тичах, се спънах в шрапнел, извадих го от крака си, излязох на шосето и там ги видях. Бяха трима загинали, а чертите им бяха неузнаваеми. На един краката му горяха в пламъци. Той ме гледаше и аз го гледах. От всички хора там той предупреждаваше мен за нещо, което аз не разбирах. В миг разбрах, че ме предупреждава за една кола, която щеше да врълхлети върху него.

Тогава разбрах истинския смисъл на смъртта – загиналите вместо да бъдат трима можеха да станат четирима. Гледката ме шокира. Спрях и се втрещих. Когато се свестих, се втурнах към къщи.

Войната дойде и си отиде, а ние още я преживяваме. Жертвите са винаги бедните, измъчените хорица, от които нищо не зависи. Даже когато стане земетресение или наводнение в някоя държава, жертва стават измъчените хорица, като че ли срещу тях има световен заговор.

След войната вече всеки лъже всеки, всеки играе срещу всеки... Лицемерие, измами, шарлатанство.

Заради стола, заради интереса големите вършат престъпления и кланета, без да им мигне окото, без да ги гризе съвестта. А бедният става още по-беден и болният – още по-болен.

Изгубих вяра във всякакви лозунги. Най-звълквата реч на най-големия лидер е като пръдня в палат. Всичките речи по света няма да сгреят нито един мръзнец, нито един, който нощува в палатка след войната. Бедата е в това, че целият свят ни гледа, като че ли нищо не се е случило, и продължават да си приказват!

(6) Анас (р.1995)

От малък си мечтая да стана известен футболист. Вярвах, че ще осъществя мечтата си. Но днес на пътя ми са се изпречили милион пречки. Най-напред няма игрища нито за големите, нито за малките, а блокадата дойде и влоши нещата още повече.

Ако бях министър-председател, щях да отделям най-голямо внимание на министерството на младежта и спорта. Щях да построя стадиони навсякъде, особено в училищата. Щях да позволя на учениците да играят на воля, а не пазачът да ги гони. Щях да отменя таксите за клубовете, щях да запазя всички паркове.

Но мечтите, пожеланията, надеждите, бъдещето – всичко са само думи, които нямат никакъв смисъл в една страна, където и най-малката мечта бива убита.

Аз бях вратар, приятелят ми Мохамед непрекъснато ми повтаряше: „Ще ти вкарам гол“, но аз винаги отразявах шутовете му. На 7 януари 2009 – един от дните на войната, си седях на къщната врата, всичко беше в мъгла, дойде някой и ми каза, че моят приятел Мохамед е загинал. Аз, разбира се, не повярвах на новината. Тръгнах да търся приятеля си, много се уплаших от мисълта за смъртта.

Стигнах до джамията и намерих моя най-скъп приятел в живота ми – Мохамед обвит в палестинското знаме, с тяло на парчета. Плаках, плаках, мъчно ми беше, че не можах нито да го целуна, нито да го прегърна. Само прокарах ръка по него. Отнесохме го на гробищата, погребяхме го, останах да седя край него, казах му, че го обичам, че съм му много сърдит, задето ме остави сам на тоя свят.

На излизане от гробището започна много силна бомбардировка, почувствах, че ангелът на смъртта ме преследва, не иска да се откачи от мен, но слава Богу, още съм жив.

(7) Ихаб (р.1994)

Откакто се помня на света, мисълта ми е ограничена – за мен животът е да се родиш, да пораснеш, да се ожениш, да родиш деца, да работиш, да ги отгледаш, да ги храниш, да ги изучиш, да ги задомиш и после да умреш.

Но след войната открих, че животът е много по-труден от това. Излезе, че зад всяка обикновена крачка, която човек извървява, има милион пречки.

Когато порасна, се боя, че няма да намеря работа, защото където и да отида, виждам мъже да седят пред домовете си без никаква работа. От това се страхувам и ме боли най-много. Заради това децата на Газа са угрижени, лишени от детство, още от деня, в който са се родили.

Майка ми все казваше: „Ихаб е най-доброто от децата ми“ – защото си седя все вкъщи и не създавам проблеми.

Когато почна войната, баща ми ни заключи вкъщи – толкова много се боеше за нас. Два часа по-късно ми писна. Тръгнах да ходя около нашата къща.

Но тоя път ходенето беше по-различно. Страхувах се да вървя близо до колите, защото могат да ги бомбардират. И през цялото време главата ми беше нагоре – гледах в небето, да не вземе да дойде самолет да стреля по мене, без аз да знам. Бях в паника, въпреки че в района на Сафтауи нямаше много събития. Прибрах се вкъщи на бегом, като че бяха от нещо страшно, и останах вкъщи докато войната свърши.

След войната животът ми се промени много. Отношенията ми с хората, със съседите, станаха по-добри. Запознах се с мъжете от квартала, започнах да играя табла с възрастните. През цялото време вече съм извън къщи, не мога да се задържа вътре дори минутка и майка ми вече не казва „Ихаб е най-доброто от децата ми.“

Открих, че преди войната не съм съществувал. След войната обаче се чувствам толкова добре в града – дишам неговия въздух, пея, танцувам и плача заедно с него, и ето, че животът си върви.

(8) Тамер (р. 1993)

Газа е кибритена кутийка, а ние сме клечките в нея.

Когато започна войната в Газа, всички медии се бяха концентрирали върху нас: „Ал-Джазира“, „Ал-Арабия“, всички сателитни канали се бяха концентрирали върху Газа и окупацията се беше вкопчила в нас. Цял свят биеше барабани за Газа и онова, което става в нея. Изведнъж „Ал-Джазира“ пушна спешно новината: „Загинал е Мохамед...“ Не обикновена новина. Защото този Мохамед е братът на майка ми. За пръв път виждам плачът от телевизионното предаване на живо да преминава вкъщи. Викове, плач, сълзи. Всичко се смеси в едно, пренесе се от къщата в квартала, майка ми загуби съзнание. След малко телефонът извън – беше другият ми вуйчо, обаждаше се да ни каже, че вуйчо Мохамед е загинал. Това, телефонът, е ужасно нещо. Още преди да са взели човека на прицел, докато куршумът още лети към гърдите му, телефонът вече е разнесъл новината.

А пък тия дни всички сателитни канали седят без работа. Седят и се молят на Господа да им прати още някоя война срещу Газа, та да поработят!

Та, значи, всички взехме да оплакваме горчиво вуйчо ми, да си припомниме и да говорим за него... Много дълго си говорихме за него. После думите намаляха, защото смъртта в Газа стана нещо обикновено, повече и от думите.

След войната вече ми е все едно – умрял ли съм, жив ли съм – не ме интересува. След онова, което видяхме във войната, вече нищо не ме интересува. Защото си мисля, че тоя ден, който преживявам в момента, е най-голямата печалба – целият живот, който живея след войната, ми е в добавка, защото всеки

миг можеше да съм умрял.

Знаете ли? Повдига ми се от тоя град, макар че го обичам. И от хората ми писна. Понякога имам чувството, че познавам всичките милион и половина, дето са в Газа. Нищо ново не се случва, всеки ден едно и също. Искане ми се да замина, да сменя въздуха, формите, лицата. Щом се събудя сутрин и отворя вратата, пред очите ми се изпречва електрическият стълб. Искане ми се един ден да се събудя и тоя стълб да го няма. И Абу Ибрахим всеки ден стои на вратата на супермаркета, и Абду она със семките си продава семки, Абул-Абд си седи на вратата на къщата – страх го е къщата да не тръгне нанякъде и да избяга. Ум Ибрахим стои с Ум Хасан. Шофьорите по линията ги познавам до един наизуст, знам кой вози до града, кой стига до брега... От всичко това ти излиза душата, Господи!

Часът, в който идвам на репетиция в театъра, е единственото различно нещо в живота ми. Това вече ме поглъща изцяло. Чакам го с нетърпение. Ако не беше театърът, щях да съм пукнал. Искане ми се, когато порасна, да стана голям актьор. От малък обичам актьорската игра. Но навсякъде, където ходих, докато бях малък, ме гонеха на втория ден. Този път обаче е различно.

(9) Тайма (р. 1997)

Макарони, леща, фиде, консерви във всякакви цветове и форми. Това произведено в Мароко, онова – в Китай. В Шри Ланка, Пакистан, Сомалия. А срокът на годност – не е важен.

През войната всички улици бяха осеяни с празни консервени кутии. Много деца си нараниха краката с тия консервени кутии.

Ядяхме по сто пъти на ден – щом отворим очи в шест сутринта до шест на следващата сутрин постоянно ядяхме. Мислех, че само при нас вкъщи е така, но когато поразпитах, ми казаха, че цяла Газа е болна по яденето.

А си мислех, че военното време, гледките на загиналите и разрушенията те карат да загубиш апетит. Излезе, обаче, че състоянието на страх, на паника, на тревога кара човек да огладнява и да яде повече. А може би помогна и това, че вкъщи е събрано цялото семейство и особено дъщерите. Добра беше оная, която сготви най-вкусното ядене. Баща ми, бедничкият, не успяваше да носи торбите с ядене от всякакви видове. Яденето, дето го изядохме през двайсетте дни на войната, стигаше за цяла година. Проблемът беше, че щом си кажеш „няма да ям“, ядох още повече.

Когато порасна, искам да стана журналистка или министър-председателка. Журналистка – за да описвам красотата, прелестта и простотата на Газа, защото я обичам. Обичам солта ѝ, пръстта ѝ, въздуха ѝ и не мога да си представя да живея някъде другаде. Искан ми се да стана и адвокат, за да защитавам всички онеправдани и лишени в тоя град, защото не искам да виждам никой да страда в него. А искам ми се да съм и министър-председател – за да наложа закон и ред в страната, защото оттука започва изходът.

(10) Рауанд (р.1997)

„Спокойно момичета, не се страхувайте, това е само фалшива тревога.“ Така ни каза учителката, когато започна бомбардировката. След малко мобилният ѝ телефон иззвъня и тя изрече три думи: „Сто и двайсет загинали??!!“ Счупи телефона в земята и ни каза: „Всички си вървете вкъщи!“

Щом излязохме на площада, видяхме семействата си – кой по пижама, кой по потник, кой бос. Уплашихме се още повече. Аз и двете ми сестри зачихме татко. Но той се забави много. Решихме да си тръгнем сами, макар че домът ни е далече.

По пътя видях гледка, каквато виждам за първи път. Загинал, носен на носилка, обвит в палестинското знаме, около него знаменца, а хората вървят и плачат. Странното беше, че цялото погребение беше едва трийсетина души – обикновено когато погребват загинал, на погребението се стичат хиляди! Тогава почувствах, че в страната е връхлетяла голяма беда.

Уплаших се за татко. Не исках да идва да ни взима – толкова ме беше страх да не го улучи снаряд. Беше ме страх и да не умра – не исках да умирам сега, защото е много лошо ако умра, никой да не дойде на погребението ми! Втурнах се да тичам към къщи и около нас хората тичаха – като че беше Денят на Страшния съд. Никой не знаеше къде отива, защото звукът от снарядите не секваше. Всеки няколко секунди падаше снаряд и земята се разтрисаше.

След войната вътре в мен се промениха много неща. Започнах да мразя да влизам в тоалетната. Щом вляза вътре, изхвърквам на бегот. Защото през цялото време на войната се боях снаряд да не

удари къщата, докато съм в тоалетната. В тоалетната човек се напъва, сдържа дъха си, останалото го знаете.

Също така намразих строяването сутрин в училище. Когато започна войната, бях в строя, затова днес усещам минутите на строяването като часове – от страх и безпокойство. За мен всичко друго в училище е едно, а строяването – съвсем друго.

И започнах да сънувам страшни сънища. Цяла нощ вода борба със себе си, желанието ми за сън се бори със страха от кошмарите. За мен сънят се е превърнал в звяр, скрит под клепачите ми. И така – докато настъпи утрото – не знам дали съм спала и кога съм се събудила.

Искам да стана актриса, но тази мечта е трудно осъществима в Газа, особено за момичетата. Мисля си, грехота е хората в Газа да бъдат лишени от моя талант, защото аз мога да стана забележителна актриса. Но ако не щат, дано и Господ не им откликне – ще ида в друга държава и ще играя там!

Ами че те, хората в Газа са лишени от всичко – как ще им е до актьорството?! Понякога си мисля, в Газа човек няма какво да яде – как ще мисли да иде на театър?

Знаете ли, искам да живея в гражданско общество, демократично, в което да има мир и 20 кина – постоянно ще гледам кино, ще летя във фантазиите си и ще си мечтая.

(11) Рийм (р. 1996)

Когато бях малка, имах чувството, че съм най-щастливото момиченце на света. Но колкото повече пораствам и умът ми пораста, растат и грижите ми, защото започвам да разбирам неща, които не съм разбирала; вече знам какво е дете в мизерия.

Най-много ме ядосват и ме разплакват детските сълзи – сълзите на децата от цял свят, независимо от коя националност, религия или цвят. Искан ми се, когато порасна, да стана детска лекарка – това е надеждата, която ми дава силен импулс в живота. Въпреки че ми се повдига, яд ме е и ми е мъка задето в Газа вече няма живот...

Вчера си седях в училище и чух шум от самолети, много се уплаших, исках да напусна училището, да избягам, изпитах чувството, че умирам, защото си спомних войната – гледките от войната не ми излизат от ума.

На третия ден от войната се бяхме събрали цялото семейство. Говорехме си за това, което става във войната, баба ми ни успокояваше да не се страхуваме. Ние, честно казано, се успокоихме и въпреки че звукът от снарядите не спираше, топлият глас на баба беше успокоителен.

Телефонът иззвъня... През войната линиите не хващаха... Зарадвахме се, щом чухме звука на телефона. ..

- Ало?

- Да?!

- Говори Израелската отбранителна армия. Имате пет минути да опразните къщата, това е във ваш интерес – който предупреждава се оневинява.

Не можех да се държа на краката си. Всички вкъщи се разпищяха. Първа побягна баба ми! За пръв път я виждам толкова чевърста. Баща ми прегърна

мен и братята и сестрите ми и ни таза да не се страхуваме.

Баща ми ме тегли да излизам, а аз искам да умра и да си взема мечето с мен. Имах чувството, че ще го предам, ако го оставя под обстрела. Изплъзнах се от ръцете на татко и се втурнах към мечето, притиснах го в прегръдките си и излязох.

Важното е, че всички вече бяхме далече от къщата. Зачакахме да минат петте минути.

Бяха най-дългите пет минути в историята... Станаха десет. На нас ни се стори, че са минали години.

Почувствах се сякаш във водовъртеж. Мислите, мечтите се блъскаха в главата ми, а светът ме носеше напред-назад. Почувствах, че мечтата за медицината е вече далече, много далече.

Стиснах мечето и си припомних как, когато бях малка, постоянно се смеех.

Иска ми се отново да съм малко момиченце, иска ми се да си остана малка, не искам да порасна.

Но единственото нещо, което ми даде сили да изтърпя, е любовта на хората, които не ни изоставиха нито за миг – Газа е пълна с любов.

(12) Рима (р.1995)

Бях 9-годишна, когато се върнахме от Обединените арабски емирства. За пръв път стъпих в Газа. Колата се движеше по улиците и през прозорците ѝ се разкриваше градът. Не ми хареса нищо в него. Когато спряхме на светофара, много деца наобиколиха колата – просеха, продаваха дъвка и бисквити. В она миг намразих живота си, прииска ми се да се върна в Емирствата.

Стигнах вкъщи, заживях в Газа и няма да я напусна, дори ако ми дадат да избирам между нея и Париж... Защото открих, че любовта между хората тук стига за целия свят. И че страната е в хората, не в сградите, нито в пейзажите.

Докато бяхме в Емирствата, мама постоянно ми говореше за Газа. Обикнах я, още преди да я видя, но когато заживях в нея, я обикнах още повече. В нея има подробности, които мама не е видяла. Но – колко жалко!, липсва ѝ сигурност, за да може да стане най-хубавият град в света.

През войната снаряди удариха джамията „Такуа“, джамията „Нур“, после и дома на Абу Караа. Тъкмо за дома на Абу Караа ми е думата. Домът на Абу Караа са нашите съседи. От разузнаването ги заплашиха с обстрел. Хората ни казаха: живеете на приземния етаж – по-сигурно е, та когато бомбардират дома на Абу Караа, обстрелът да не засегне и вас.

Слязохме на приземния етаж и зачакахме да бомбардират дома на Абу Караа. Но вместо него бомбардираха джамията „Нур“. Прозорците на джамията, вратите, каменните ѝ плочи се посипаха върху нас, както си бяхме у дома. Аз пострадах много, всички врати се изсипаха на главата ми. Разбира се, вкъщи имаше писъци, хаос.

На другия ден направихме семеен съвет

и решихме да се качим в жилището на втория етаж. И наистина, пренесохме се на горния етаж. Тоя път обаче бомбардираха джамията „Такуа“. Всичките стъкла и камъни се изсипаха върху нас на горния етаж. И ние решихме да се пренесем на долния етаж, защото е по-сигурно. Зачакахме да бомбардират дома на Абу Караа. И наистина, през онази нощ бомбардираха дома на Абу Караа.

Изстреляха един снаряд, изстреляха втори – но не избухнаха. Ако бяха изстреляли трети снаряд и той беше уцелил неизбухналите, целият квартал щеше да бъде изтрит от лицето на земята. И хората щяха да казват: Тук беше кварталът на Абу Караа.

(13) Рихам (р.1996)

Здравейте, казвам се Рихам, баща ми се казва Фарадж. От всичко на света ние най-много обичаме билетата и заради това, че толкова ги обичаме, ни се иска да ни наричат Абу Даджадж. И понеже ги обичаме толкова, направихме три птицеферми.

Искам да ви разкажа какво ни се случи през войната. Аз нямам никой, който да е загинал, а и в нашия район не е имало силен обстрел. Честно, не усещах войната. Докато един ден, както си седяхме на кеф, изведнъж при нас вкъщи дойде чичо ми, а лицето му беше променено. Каза на баща ми, че армията улучила със снаряди нашите ферми и едната била изравнена със земята. Баща ми се втурна към фермата. Загубите бяха 3 хиляди билета, а чувалите с фураж армията ги беше взела и ги бе превърнала в бруствери и барикади вместо чували с пясък.

Не ни стана мъчно заради материалните загуби. Всеки миг очаквахме, че ще бомбардират или фермата, или нас – защото израелският снаряд не правеше разлика между „Фатах“ и „Хамас“, нито между кореняк от Газа и преселник. Много мъчно ни стана за нашите билета – те каква вина имат? И какво общо имат с войната?

Знаете ли, днес живея в Газа все едно е Париж. Въпреки че виждам цялата болка, тъга, гняв и трагедии в нея, Газа е като птицата Феникс, която след смъртта си възкръсва от пепелта и полита в небето – това е Газа.

Всеки път, когато светът реши, че тя е свършила, отслабена е, умряла е, тя се изправя след всички удари, по-силна и по-решителна отпреди. Затова аз обичам Газа и ще остана да живея в нея. В Газа и с Газа ще постигна мечтите си.

(14) Сами (р. 1994)

Най-омразният ми час от деня е 12 на обяд. И всеки път, щом дойдат дните на изпитите, имам чувството, че войната ще избухне отново. На изпит не съм в състояние да отговоря на нито един въпрос, предпочитам да оставя мислите си да се реят напред-назад, докато се уморя. Вътре в себе си се питам това, което става с мен, нормално ли е, или съм болен?

Хората казват, че морето на Газа отмивало всички грижи, но моята грижа е по-голяма от морето. Защото последния път, когато бях на морето, бях с приятеля си – плувахме, играхме, радвахме се... Но вече не съм в състояние да отида на морето.

Чуйте какво се случи: Улица „Талатини“, при бензиностанцията. Газта е мила и драга за хората, само от лъв нагоре можеха да имат литър газ – война е, хората се страхуват да купят каквото и да било. Баща ми ме прати да купя газ. След като я купих, отидох в къщата на моя приятел Заки – той живее край бензиностанцията. Беше ми домъчняло за него, не бях го виждал десетина дни.

Стигнах при него, бързах, защото баща ми искаше да занесе газта бързо. Влязох у тях, даже без да почукам на вратата. Защото майка му ме приема за неин син, и аз също. Поздравих я, поздравих и приятеля си, прегърнах го и го целунах. Поздравих се с братята му и бързо излязох.

Когато се отдалечих на дваайсетина метра от тяхната къща, чух шум от самолет някъде нависоко, после – звук от снаряд, който падна върху къщата на моя приятел. Хора се разпищяха, завикаха, че къщата е бомбардирана. Не повярвах! Обърнах се към къщата на приятеля ми – видях от къщата им да се издига

такъв дим и огън, какъвто през живота си не бях виждал.

Тичешком се прибрах вкъщи. Щом стигнах, баща ми ми каза: Приятелят ти е загинал. Не, приятелят ми не е загинал! Всички хора взеха да ми повтарят: Приятелят ти е загинал, а аз не им вярвах. Затова и не отидох нито на погребението, нито в болницата, нито на гробището – защото Заки не е умрял.

Всяка нощ си говоря с него – не точно с него, а с портрета му. Много съм му сърдит, защото не ми идва на гости, а и аз престанах да ходя у тях. Сигурен съм, че той не е мъртъв и сигурно ще дойде ден, когато ще се срещнем. Тогава ще му се накарам, защото много ми е домъчняло за него.

Имам друг приятел, той живее в Русия. Постоянно ми разказва за Русия, за свободата, за сигурността, в която живее. Имам чувството, че аз не съм жив. Прииска ми се да се гмурна в морето и да плувам под водата, да плувам, докато се намеря в Русия.

(15) Суджуд (р. 1995)

В Газа най-много обичам добротата и сърдечността на хората, а най-много мразя партийния фанатизъм. Понякога ми се струва, че има противоречие между цялата тази любов и доброта на хората и това зло, което преобладава на повърхността. Ако зависеше от мен, още утре щях да стопя разцеплението в тая страна.

По време на войната убиха някакъв голям лидер от Хамас. Всички медии в света отразиха събитието. Но светът мислеше за едно, ние – за съвсем друго. Защото Муди и Саллум – малките ми братя и татко бяха тръгнали за нашата нива, дето е край лидера на Хамас. Хиляда пъти им звъняхме, а линиите на мобилния все не хващаха и толкова се притеснихме.

Мама току влизаше-излизаше на балкона – като врабче, на което са отнели малките. Изглеждаше ни, като че ли на балкона е спасението на Муди и Саллум и татко. Аз много се притесних, разплаках се и слязох при леля. Леля ми взе да ме успокоява, излъга ме – каза ми, че им се е обадила, разговаряла с тях. А аз знаех, че не е говорила с тях, но тя ме прегръщаше и плачеше, и аз плачех. Когато се качих вкъщи, мама все още сновеше напред назад до балкона.

Забравих да ви кажа, че Муди и Саллум – единият е на 5, другият на 7 години – спяха в скута ми и съм много привързана към тях. Тогава почувствах, че духът ми ме напуска, че искам да умра. Честно, едва тогава почувствах, че в Газа има война, защото през цялото време си играех на компютъра и чак през онзи ден изживях войната.

След час на вратата на къщата се потропа, татко си дойде с Муди и Саллум. Толкова много ги обичах, но за пръв път

почувствах колко наистина са ми скъпи и как не мога да понеса да се разделя с тях. Прегърнах ги, целунах ги, като че ги прегръщам за първи път. А мама спря да ходи напред-назад до балкона и за първи път почувствах, че мама толкова обича татко.

След войната започнах да си мисля защо ние сме толкова различни на света?

Отнели са ни земята, прогонили са ни от домовете ни. И само задето се защитаваме, ни се случва всичко това!

Вода няма..., ток няма..., телефони няма..., бензин няма... Добре, какво сме ние за света – не сме ли хора?

(16) Суха (р. 1995)

Газа се променя всеки ден, затова и моите мечти се менят постоянно. И щом направя една крачка напред, се връщам 100 назад.

При първия удар през войната се прибирах вкъщи – не знаех откъде да мина. Изведнъж пред мен се изправи един човек и ме попита: Къде е вашата къща? Описах му я и той ме заведе. Бързо влязох вкъщи и попитах баща ми защо не е дошъл да ме вземе.

А майка ми ми казва: Всичко е наред, мама, върви да учиш. Няма да има изпити, отвърщам й аз – започна войната!

Привечер удариха сградата на правителството, дето е до нас. Майка ми каза: Всичко е наред, това, дето става с нас, сме му свикнали.

Побягнахме у съседите, всеки си вика: Хайде, спасявай се! Минути след това заприиждаха роднини на съседите, къщата се препълни, имаше над сто души, а за майка ми положението си оставаше „всичко е наред“.

На сутринта баща ми отиде да купи хляб – стоя шест часа на опашка и се прибра с едно пликче – за всекиго имаше по половин хлябче. И въпреки това майка ми каза: „Всичко е наред“.

Вечерта нашите решиха да идат до болницата на свиждане на ранените. И аз тръгнах с тях. В болницата видяхме много загинали, по четирима на легло, един върху друг. Чак тогава майка ми каза: „Това не е наред.“

Войната не е приключила, войната е голяма. И аз се боя, че ще порасна с нея. Постоянно се страхувам от нова война. Балон да се спуска – се подплашвам, ако кола удари силно спирачки – подскачам на 20 метра, ако се разплаче дете, аз заплаквам с него. По цяла нощ не спя, чакам да дойде новата зора. Но всеки нов ден, всяка нова сутрин по нищо не се отличава от отминалия ден.

(18) Али (р.1995)

В Газа най-много обичам това, че тя не е като другите държави. Другите държави имат много проблеми – глад, блокада, разцепление, окупация, стрелба, разруха, смърт, а при нас няма нищичко такова. Заради това обичам Газа много. Особено за това, че каналите и улиците са чисти, хората се обичат помежду си, цените са ниски, всички хора са щастливи и рибата е здравословна – не плува в канална вода. И аз със сигурност няма да умра от глад или бедност, нито от някакъв удар, от какъвто починаха половината ми роднини – докара им го това, че бяха прекалено щастливи.

Искам да ви издам една опасна тайна, която тая в сърцето си и откакто започнах да говоря, се колебая дали да ви я кажа... Тайната е следната: Аз, добри люде, съм причината за войната срещу Газа. Може би ще се учудите защо? Ами защото не се е случвало аз да сънувам нещо и то да не се сбъдне. Предната нощ преди войната сънувах, че е станала война и къщата ни е ударена от снаряд, и в нея не е оцелял никой освен мен. На другия ден в 11:25 започнаха въздушните удари срещу Газа.

Първият шок, който получих във войната, беше, когато най-строгийт учител в училището – учителят по математика – още първата секунда завря под масата от страх. И аз си помислих: Ако най-строгийт учител се скри под масата, ние какво да правим? Много от момчетата се напикаха. Аз се разпиших и момчетата пищяха заедно с мен при тоя звук.

Аз пищях заради нашата къща, за която бях сигурен, че е срината, и за близките си, за които бях сигурен, че са загинали.

Втурнах се по улиците – исках да съм със семейството си, но два часа чаках

да ме вземе някоя кола и накрая се прибрах пеша. По целия път си представях нашата къща разрушена и семейството ми мъртви. Стигнах вкъщи, а там – нищо. Нашите сваляха прозорците, за да не се счупят от взривните вълни.

Но и до днес се страхувам да не бомбардират нашата къща и затова – питайте майка ми – аз спя под три юргана, та ако стане бомбардировка, юрганите да поемат удара и на мен да не ми се случи нищо. И вече мразя да сънувам, но сънищата ни не зависят от нас.

Струва ми се, че Али отпреди войната – аз, де, е различен от Али след войната, един нов човек, когото аз се опитвам да опозная. Преди войната изобщо не разбирах от политика. Не правех разлика между президент и премиер. Никога през живота си не бях слушал новини. А днес съм политически анализатор. Ал-Джазира – „Тази сутрин“, „В средата на деня“, „Тази вечер“, „Жътвата от деня“, „Жътвата от седмицата“... Следя всички тези предавания и участвам в дискусиите им. Почувствах, че новините и политиката са нещо много важно в нашия живот, защото тя е която ни отрежда смърт или живот. И защото искам да бъда първият, който ще разбере ще има ли пак война или не.

(19) Фатима (1996)

Когато говоря с палестински деца в Европа, ми става тъжно за тях, не искам да бъда като тях, защото те са в чужда страна. Засяват мечтите си в чужда земя, а мечтите растат заедно с хората и страната.

Аз обичам живота, обичам игрите, обичам хората. Искан ми се за един ден да съм президент на Палестина – да заздравя любовта и мира между хората, да прекратя омразата и злостата в сърцата им, да сложа край на разцеплението. Това ще бъде едно от първите ми президентски решения. Но за съжаление не аз съм президент и затова имаше война.

Войната започна с обстрел като проливен дъжд. Излязохме от училище на бегот, уплашени. Видяхме всичко живо да тича по улиците – кой търси детето си, коя търси сестра си, кой иска майка си... Всички хора тичаха с глави към небето. Честно казано, изглеждаха странно. Видях отдалече една по пижама, боса и тича – най-напред, като я видях, не я познах, но когато приближих – ами че това била елегантната жена на чичо ми, дето не излиза от къщи, без да е по последна мода. Тогава се убедих, че е почнала война.

Вече повече от година живеем във времето на войната – преживяхме я и продължаваме да я преживяваме всеки ден с всичките й подробности. Защото и телевизорът, и телефонът, и звънецът на вратата – всички неща ми напомнят за войната и не ги обичам. Знаете ли! – мобилния си телефон даже го изхвърлих. А най-много ме е страх да остана сама – започвам да си мисля какво ще правя, ако почне война и аз съм сама, кой ще ме защити? А когато пък съм с нашите, мисля как аз ще ги защитя.

Имах една голяма мечта – да стана актриса. Но тази мечта малко по малко взе да отслабва, защото в моята страна хората не гледат на актрисите с добро око, въпреки че актьорската игра е важно нещо, дава ми възможност да предам на света картината на страданието на моята страна и моето общество. Имам и друга мечта, ако с първата не се получи – да стана журналистка. А третата ми мечта е да създам семейство – да ги обичам и те да ме обичат. Четвъртата е да станем свободни и знамето на Палестина да се вее във всички страни по света. Петата е да видя света щастлив, да няма смърт, да няма разруха, лишения и войни. А шестата – последната – да приключи този монолог и да сляза от сцената...

(20) Фатима (р.1996)

Рибата в Газа избяга. Но хората нямат как да избягат... Отвориха каналите да се изливат в морето. Ако морето можеше да говори, щеше да им каже: Грехота е това, което правите с Газа. Вместо училища за музика и театър Газа стана училище по стрелба и убийства.

Аз по природа съм много страхлива. Страх ме е и от буболечки, и от врабчета, неспокойно ми е и през нощта, и през деня. В първия ден от войната всички момичета си отидоха къщи с изключение на мен. Аз останах последна в училище. Останах да си седя и да си треперя – не можах да се изправам на крака. Накрая почувствах, че ако сама не си помогна, никой няма да ми помогне. Събрах смелост и станах разтреперана. Вървах като дърво, което се превива от вятъра, цялата треперех. Хората минаваха покрай мен, но никой не ми обърна внимание. Грохотът от снарядите се усилваше и ужасът в сърцето ми се усилваше.

Обикновено разстоянието от училище до къщи е половин час; през онзи ден стигнах до дома за четвърт час – от страх. Беше най-силният страх през живота ми. Всяка секунда си мислех, че ще умра. За пръв път усетих такава ужасна самота, въпреки че улиците бяха пълни с хора. Стигнах къщи и застанах на прозореца. Падна снаряд край нашата къща, аз подскочих от земята и паднах по гръб. После през цялата война не можех да стоя на прозорец. Започнах да спя във вътрешна стая, без нито един прозорец.

Струва ми се, и до днес съм уплашена. Но се правя, че не ме е страх.

(21) Мохамед (р.1995)

Газа е топла прегръдка и пъклен огън. Ужас, страх, смърт, разрушения,... този път обаче нашият район е спокоен. Всеки път окупацията влиза най-напред откъм нас, изглежда, че този път им е омръзнало от нашия район и са решили да направят малка промяна, а тя е била за наш късмет.

Прекарвах целия ден седнал на стола да гледам бягащите от домовете си към границата, понесли багажите и децата си, прокудени. Тоя носи сина си на рамо, друг – майка си на гръб, а накъде бягат – не знаят. Докато цяла Газа се оказа наблъскана в един квартал. После стесниха площта и те взеха да бягат от квартал Ал-Кубба, и още повече я стесниха – докато стигнаха до нашата къща. Казах на баща си: Е, дойде и нашият ред. Но къде да отидем? Баща ми настоя да си останем къщи, рече: Който излиза от къщи, пада му цената. Казвам ти, синко, ти не си по-добър от другите – каквото има да става, ще става.

По цял ден си намирах занимание да ям. Понякога ходехме с децата на чичо ми да донесем вода от уличните чешми – бяха отдалечени на около хиляда метра. Вземахме двуколката на Сабри Джундия, той и брат му идваха с нас да ни помагат. През целия път ни разправяше за геройствата си, за кобилата си, как излизал сред природата и ловял врабчета с прашка. През живота си не съм пипал прашка – страшничко е. Но историите бяха хубави. И в ония дни ни се струваха занимателни, въпреки страха. Честно казано, приказвахме си, за да разсеем страха, докато сме на улицата.

А когато денят свършваше и идваше нощта, казвахме: Дойде нощта и с нея бедите й. Даже да спим не можехме. Аз спях по четвърт час и после будовах три часа. Как да спи човек, като ударите не престават? А ние си оставаме в леглата в очакване на съдбата си. Понякога гледах към небето през открития прозорец – светът беше яркочервен и отвсякъде огън и дим. Тогава се питах: Добре, защо цял свят си живее спокойно, само ние живеем в пожарище?

(22) Мохамед (р.1995)

С баба ми бяхме сами къщи. Тя ми разказваше истории за едно време в родината. Истории, от които ти става смешно или тъжно, но тя никога не ми разказа една история докрай – винаги по средата отива в тоалетната. Баба ми си прекарва половината от времето в стаята, другата половина – в тоалетната.

Нашите се прибраха към 10,30 вечерта и веднага си легнаха. Аз не можах да заспя, лежах си в леглото буден и си пишех домашните. Изведнъж чух шум от взрив някъде далече. Отидох в стаята на нашите и взех радиото – да чуя новините. Събудих баща ми и му казах: Чух взрив някъде далече. А той отвърна: Мълчи и върви да спиш, това е фалшива тревога.

Значи, върнах се в леглото си. Нямахте ток. Изведнъж удари много силна експлозия, земята се разтресе. Дръпнах завивката и се завих през глава, нещо падна върху мен. С все сила повдигнах завивката от себе си – рамката на прозореца беше паднала върху мен, а постелките бяха целите в стъкла и цялата къща беше пълна с черен дим... Бяха бомбардирани Работническия профсъюз, той е точно до нас.

Но не това е въпросът. Въпросът е в ония смахнати неща, дето станаха и за които не мога да намеря обяснение. Първо, целият свят гори и имаме чувството, че всички ще умрем, а баба ми ни побърква – търси си ченето, страх я е, че като умре, хората ще разберат, че не е имала зъби... Ще вземат, значи, да си кажат: Досега не сме знаели. Второто – цялата къща е в дим, а баща ми си запали цигара и запуши. Все едно димът ни беше малко. Третото – чичо ми се обади да види дали сме добре, а баща ми му казва: Слава

Богу, ние сме добре, но всички прозорци на къщата са изпотрошени с изключение на един. Чичо ми му вика: Ми счупи го! И баща ми взе, че го счупи.

Не знам защо ви разказвам тая история, всичко, което знам, е, че ние живеем в кафез. В затвор. Като затворена птичка. Исква да излезе, но е в обсада. Деца умират пред очите на майките си, сърцето ти се къса за тях и крещи колкото глас държи, но никой не чува. Никой човек не се съжалява, никой не обръща внимание!

(23) Махмуд (р. 1996)

Ако щете, кажете, че съм луд, че съм побъркан, че не съм в ред, кажете... Няма значение, вече не ми пука... Наистина, това, което става с мен, не е нормално. Значи, нормално е да загубя вяра в приятелите си, много хора са загубили доверието си в хората... Но това, което ме побърква, това, което ме хвърля в потрес, е, че загубих вяра в стъклата на магазините и колите, в полицейските участъци и съмнителните места. А според моята философия цяла Газа е съмнителни места.

Ако почна от края, всичко, което беше ударено през войната, и до днес ме е страх да се доближа до него. Не смея да вървя по улицата – като вървя вдясно, ме дострашава... преминавам вляво... дострашава ме... връщам се пак вдясно... и съм си все в тоя водовъртеж. Къде, значи, трябва да вървя – по средата на улицата ли?

Какъв беше първият ден от войната? Бях в магазина на брат ми – той продава компютри и аксесоари за мобилни телефони. Един ланец падна на земята, брат ми ми каза: Закачи го. Изведнъж, докато го закачвах, чух шум от ракети. Стъклото се посипа върху мен, нарани ме... Уплаших се. Не, не се уплаших за себе си, уплаших се за брат си. И той беше ранен. Брат ми се уплаши за нашите. Каза ми: Иди вкъщи да видиш как са. Качих се по стълбите, без да се страхувам. Видях как са, всички бяха добре, слава Богу. Излязох на улицата да разбере къде е била експлозията. Чухме грохот от много експлозии. От дима в Газа беше станало като в непрогледна нощ. Но аз не се страхувах.

Забравих да ви кажа: при първата експлозия брат ми държеше чаша чай. Тя падна от ръката му и се счупи. Мислите ли, че беше от страх?

(24) Махмуд (р.1995)

Исква ми се да напиша за Газа най-хубавите думи, но не мога. Не мога да не виждам бедността, блокадата, глада. Особено когато цяла Газа се нахвърли на египетския град Ариш – оттатък границата, и го опразни за два часа. Не мога да не виждам мизерията във всяка къща, страха, болестите.

Какво искате да ви кажа за Газа? Откакто се помня, ми е тъжно от всичко в нея. Особено ми е мъчно за децата, а даже и за възрастните, и за младежите, за жените, момичетата, животните, камъните, дърветата – всичко в нея предизвиква сълзи. Търся да изрека хубави думи, но не намирам.

Морето е единственото нещо, което ми помага да мечтая. Когато застана на брега, мога да си представя Кипър, да отпътувам за Париж, да отлети за Рим, ей така, както си стоя на място. Обикалям света и накрая откарвам коня до леглото си в нашата къща, в сърцето на бежанския лагер. И се връщам в действителността на Газа – мръсния пазар, преливащите канали, сергиите и това, дете е върху сергиите, задушаващата воня, хората, които мълчат и не са в състояние да проговорят.

Взех, като погледна часовника, ако наближава 11,55, да се разтрепервам, сърцето ми да се разбива – имам чувството, че войната е почнала отново. И не само часовникът ме плаши – не, и всичко, което лети, даже мухите. Не ща да кажа на никого за страха си, да не вземат да ме помислят за инвалид или за страхливец. А най-много ме е страх за по-големите ми братя. Към някого от тях ако полети муха, имам чувството, че ще го убие, разпищявам се и побягвам оттам. И така, постоянно ми се налага да тичам навън от къщи, защото има много мухи.

(25) Махмуд (р.1994)

Преди войната бях дете... Но след войната открих, че вече не съм дете и че Газа се различава от всички други места по света – в нея няма деца.

Когато почна войната, аз си играех в махалата. И изведнъж гледам – всички съседни бягат. Попитах какво е станало. Казаха ми, че армията предупредила съседите, че ще бомбардира къщата им. Втурнах се към къщи. Казах на нашите. За по-малко от минута се вдигнахме и избягахме от къщи, не взехме нищо освен примуса, защото примусът е по-скъп от злато в Газа.

В оня миг усетих, че никога няма да се върна в нашата къща.

Отидохме в къщата на дядо. На другия ден от израелското разузнаване се обади в къщата на дядо ми и ги уведомиха, че ще бомбардират къщата им. Излязохме от къщата тичешком, отидохме в къщата на другия ми дядо – бащата на майка ми. При тях се бяха подслонили пет други семейства – всичките ми вуйни. Много се сприятелихме с децата на вуйните ми, по цяла нощ будувание и приказки за войната. Аз бях уморен и уплашен, искаше ми се да се върна в нашата къща и да спя в моето си легло, на моята си възглавница.

След три дни бомбардираха къщата на съседите ни. След бомбардировката всички хора от нашата махала се върнахме по къщите си. И аз се върнах в стаята си. Но вече не мога да спя.

Отдавна искам да замина. Имам чичо в Канада, който постоянно ми изпраща видеокасети как се разхожда със семейството си из канадските паркове, на канадското море, по канадските магазини, а на заден план в кадър са канадските

момичета... Значи, то на мен ми е само до това. Той напук ли ми прави? Ден и нощ взех да си мечтая за Канада. Затова и взех да ми харесва играта в театъра. Казвам си сам на себе си: Може пък да ти провърви, момче, да станеш актьор и да заминеш за Канада! Да станеш канадец, да се ожениш за канадка, да си родиш малки канадчета... Какъв ли език говорят в Канада?? Няма значение, ще науча канадски. И после, на мене не ми пука, те в Канада няма да ме знаят, че съм арабин, ето, аз съм рус, бял, синек...

(момчето в кадър има мургаво лице...)

(26) Махмуд

Ако щете, кажете, че съм страхливец... Защото след войната ако някое момче ми направи нещо лошо или дори ме удари, аз не му отвърщам, домъчнявам за него, оставям го и си отивам. Но преди войната не бях такъв – птицата в небето, за да не я стигне зло от мене, ме заобикаляше... Защо се промених така? Защото, честно казано, видях толкова много умрели деца във войната, че взех да усещам, че всички ние ще умрем, само дето смъртта ни е малко поотложена. Заради това вече си казвам: Ей, момче, ти си много по-голям от всичко това. Взех да се чувствам, все едно съм на 100 години.

Според мен на земята войната е свършила, но в главата ми си остава. Искане ми се да бъда като всяко друго дете в света. Даже не в света – хайде да е в Ерусалим. Когато си говоря с братовчедите си по интернет, усещам, че те си имат детство, изобщо не мислят като мен. Боя се да им кажа аз за какво мисля, да не решат, че съм се комплексирал. Правя се, че ги слушам, лъжа ги. Ами те не са преживели това, дете ние го преживяхме във войната.

Ние, семейството на чичо ми и семейството на дядо ми отидохме в къщата на чичо ми Анан, защото е далече от войната, в сигурен район, или поне така си представяхме.

Още на другия ден на улицата досами къщата на чичо стана обстрел... И стената зад къщата се срина.

На третия ден чичо ми, у когото се бяхме подслонили, отиде да купи за закуска бакла и фаляфил. Върна се и паркираше колата пред къщната врата – преди да слезе от колата, върху него падна снаряд и горната половина от тялото му пад-

на на асфалта, а когато дойдох от бърза помощ, свалиха долната половина от колата. После събраха горната половина в найлонов чувал и го откараха в болницата... Всички взеха да пицят и да плачат. А майка ми повтаряше: Господи, дано се върне жив и здрав!

Не знам себе си ли лъжеше, или нас?? Разбира се, чичо ми не се върна, нито ще се върне жив и здрав.

(27) Махмуд (р.1994)

За пръв път улиците на Газа се изчистиха – нито хартийка, нито картонена кутия. Хората събираха хартията от улиците, да могат да си опекаат хляб, защото нямаше ток. На майка ми не й се месеше хляб и поиска да купят от фурната. А опашката при фурната – от Газа до Западния бряг. Чакаш осем часа да ти дойде редът и да вземеш половин пакет хляб.

За броени секунди една палестинска ракетна установка се разположи в района и за по-малко от секунда израелските самолети изстреляха снаряди по нея. Хората се разбягаха във всички посоки. Дойдоха линейки.

Хора паднаха убити, ранени. Минувачите по улиците ми викаха: Слава Богу, че си жив и здрав.

Значи, върнах се вкъщи без пакета хляб. Майка ми се разкрещя срещу мен. Но тя и до днес не знае защо не донесох хляб.

(28) Хиба (р.1995)

Веднъж, когато бях 5-годишна, направихме екскурзия до Тибериада. Много красив град, прилича на градина. Докато пътувахме в автобуса, някой се обади на шофьора и му каза: Недей да минаваш през Ерусалим, защото Шарон е влязъл в джамията „Ал-Акса“. Едва тогава разбрах, че Тибериада не е наша.

Уча в училище „Римал“, до Паспортната служба, която беше ударена първа! Цялото паспортно се разхвърча върху училището. Всички момичета се заплакаха, само аз се смеех. И досега не знам защо се смях.

Когато си отидох вкъщи и пуснах телевизора, видях, че всички сгради около нашето училище са разрушени. Имаше загинали, наредени един до друг. Видях училището, но не видях себе си по телевизията – и слава Богу! Господи, дано никога да не дойде ден да се появя по телевизията – защото от нея не идва нищо друго освен смърт.

Вече знам какво мислят хората, още преди да са го казали. От пръв поглед усещам какво искат. И вече знам неща, дето нито аз, нито никой на моята възраст е нужно да ги знае. Станах смела, научих се да говоря добре, засили се вярата ми в хората. Ето, значи, и от войната имало полза – някой би ли повярвал, че и от войната има полза? След войната аз съм по-силна и вървя към бъдещето с по-уверени крачки.

(29) Хана (р.1997)

Предната вечер преди войната към десет и половина не спяхме – аз, баща ми, майка ми и братята и сестрите ми. Местехме телевизионните канали – новини..., изкуство..., спорт..., празни приказки..., пълни приказки... Телефонът иззвъня. Вдигнах аз.

- Здравей, Лана, да, утре в шест и половина ще тръгнем заедно за училище. Добре, миличка, чакам те.

И наистина, тя дойде в шест и половина сутринта. По целия път спорихме коя е учила повече. Важното е, че стигнахме в училище и влязохме на изпит. После си тръгнахме от училище.

Лана беше такава, че като се засмее, целият свят се засмиваше с нея – усещах, че тя ме обича най-много от всички в света. Веднъж бях забравила да си реша задачите за домашно по математика – тя взе моята тетрадка, аз взех нейната и нея я наказах вместо мен.

Докато се прибирахме от училище, чухме шум от самолети. И след това – взрив. Аз много се уплаших. За пръв път чувам толкова страшен звук. Лана се приближи до мен, хвана ме за ръка, погледна ме и ми каза усмихната: Не се страхувай, смъртта не може да ни раздели! Докато тя ми говореше, улицата изведнъж се изпълни с прах, а грохотът на снарядите и експлозиите следваше един след друг.

Тя ме прегърна силно. А след миг се изплъзна от ръцете ми и димът се разнесе. Погледнах блузата си – беше цялата в кръв, помислих, че съм ранена. Започнах да крещя на Лана. Погледнах към земята – видях Лана паднала на земята, гледа ме, смее се и плаче едновременно. Хванах ръката ѝ, тя ми каза: „Не се бой, смъртта не може да ни раздели“ и ръката ѝ се изплъзна от моята.

Около нас се насъбраха хора, изведнъж дойде линейка, искаха да ми я вземат от ръцете. Аз се хвърлих върху нея и я прегърнах, а санитарят ми каза: „Стига, остави я, Господ ти даде нейните години.“ Запищях и изгубих съзнание. Свестих се в болницата, Лана не беше с мен – за първи път не беше с мен.

Нощем дълги часове не заспивам, мечтая си телефонът да звънне и да чуя още веднъж гласа на Лана да ми каже: Ще се видим в шест и трийсет.

(30) Уиам (р.1996)

В Газа най-много обичам парка „Барселона“. Ходех там по три пъти в седмицата. Цял ден прекарвах на люлките, в игри и смях с приятелките си. Но през войната окупацията го срина и разора. Отидох да видя мястото и се разплаках. Припомних си къде съм играла, къде бяха люлките, и нашите смехове с приятелките ми...

Искам да стана адвокат, за да защитавам онеправданите. В империя Газа има само такива – защото Газа ми се струва сто държави и милион и половина президенти.

Танковете стигнаха до нашата къща към 5 часа сутринта. Мама започна да събира багажи из къщи. За секунди вкъщи всичко се обърна с главата надолу. Всеки крещи, всеки мъкне колкото може. Втурнахме се по улиците, без да знаем къде да отидем.

Баба ми каза: Единственото, което можете да направите, е да идете в някое училище. И „О, училище, училище, как хубаво си ти, училище, по-хубаво от всичките училища“... Спяхме по сто души в една класна стая. Още първата нощ се скарах с едно момиче за четвърт метър – кой да легне на него. Не знам как заспахме. Значи, легнахме една върху друга, на камара... като стари дрехи, захвърлени и забравени.

След три дни се върнахме вкъщи, в махалата. Но много неща се бяха променили. Нито махалата беше същата, нито хората бяха същите. А най-голямата промяна в мен беше, че станах клюкарка. Бог ми е свидетел, не мога да си държа езика зад зъбите. Нашият режисьор в театъра ми казва, че в Газа това е нещо обикновено, всички в Газа се одумват едни други, но разликата между мен и другите е, че те не си признават, че са клюкари! Аз, напълно вменяема, си признавам, че съм клюкарка... Понякога, като не намеря кого да одумвам, одумвам сама себе си...

(31) Ясмин (р.1996)

Нашето бъдеще в Газа се държи на корем. Като заспал вулкан, който може да се събуди всеки момент. Или все едно сме на борда на кораб в бурно море без капитан – движи се ту наляво, ту надясно и никой не знае накъде ще се насочи.

Чувам, че на други места детството е нещо свещено, децата си живеят живота, без проблеми и без страх. А децата на Газа са забравени, останали са извън кадър. Те най-силно усещат неправдата, защото обществото се отнася към тях, като че ли не са деца. Когато реши, ги смята за възрастни, когато поиска, ги прави отново малки. И повечето хора гледат на тях като на тела, а не разумни същества. Видя ли дете да продава по улиците или да работи в заведение, представям си децата на света как си играят доволни и спокойни. Честно, сърцето ми се къса за тях и понякога си поплаквам.

В Газа няма топлина, няма детство – при нас момченцето се ражда мъж, момиченцето – невяста.

Преди войната татко беше много по-нежен с мен. Толкова ми се иска да ме вземе в прегръдките си както някога... Но, Бог да му е на помощ, сигурно и той си има грижи. Защото през войната изгубихме 5 декара за един миг. Портокаловата градина, дето беше на 60 години, армията ѝ изстреля една ракета и всички дървета в нея изгоряха, а заедно с нея можеше да сме си отишли и ние – аз, баща ми и брат ми, защото бяхме близо до прозореца и ако не беше татко да ме събори на пода, всичките шрапнели щяха да са ме направили на решето.

След войната ходих до граничния пункт Рафах – видях египетското знаме и палестинското знаме едно до друго, разделени от тел помежду им. Почувствах разликата между двете знамена, както и че тая тел е границата на голееееееееее-

ееемия затвор, в който живеем. Почувствах колко тъп и несправедлив е светът. И ми се прииска да разруша всички граници и да няма повече разлика между народите и религиите, и всички хора по света да са братя. Оттогава мечтая да живея в страна, в която има сигурност, даже да е в малко селце, на далечен остров накрай света.

(32) Ясмин (р.1996)

Иска ми се да специализирам метафизика (науката за свръхестественото), знаете ли защо? Защото мисля, че Газа сама по себе си е свръхестественото. А аз съм извлякла полза от съществуването си в Газа и искам да предам опита си на другите.

Бежанският лагер „Шуджайя“ е винаги в центъра на събитията. Всеки път, когато окупацията иска да нахлуе в Газа, започва от нашата къща. Когато почна войната, хората напуснаха къщите си, защото „Шуджайя“ няма как да не го отнесе. Естественото в случая би било да напуснем и ние нашата къща.

Целият свят се обади на баща ми да го убеждава да остави къщата – братята ми от Алжир, вуйчовците ми от Америка, чичовците ми от Анкара. Цял свят молеше баща ми, а той се инати – не ще да напусне „Шуджайя“. Три дни майка ми събира багажа от къщата, бяхме в състояние на замразено заминаване. Искахме да отидем в къщата на сестра ми – там е по-сигурно. След като останахме без сили да му говорим, той се съгласи и рече: Вие тръгвайте, аз ще ви настигна.

Как да тръгнем и да го оставим? Майка ми е умна – остави хляба вкъщи. А знаете колко скъпоценен беше хлябът през войната. Щом стигнахме в къщата на сестра ми, тя му се обади и му каза: Забравих хляба, донеси ни го. И, разбира се, падна Салман в капан, донесе хляба и ние не го пуснахме повече да излезе.

На другата сутрин се събудихме от фосфорен снаряд, чийто мирис изпълваше улицата. Всички се разплакахме – очите ни взеха да сълзят от фосфора. Но снарядът беше за предпочитане пред ругатните на баща ми. „Казах ви, по-добре да си бяхме останали вкъщи. Човек си е най-добре вкъщи. Ама вие от дума

разбирате ли.“ А това, което наля масло в огъня, беше, че джамията и къщата в съседство с къщата на сестра ми бяха разрушени от бомбардировката. Оставям на вас да си представите на какво ни направи баща ми. Реши, че веднага трябва да ни върне вкъщи. Но едва свършил да говори, и ни се обади, че къщата в съседство с нашата в „Шуджайя“ е бомбардирана и предната стена на нашата къща е отишла. Тогава за пръв път всички погледнахме татко.

Останахме в къщата на сестра ми. Стана ни ясно, че където и да отидем в Газа, през войната за нас няма да е сигурно.

След войната започнах да се обличам винаги чисто и абсолютно изрядно – та ако умра, да умра с красива смърт. Но най-големият проблем ще бъде, ако ме ударят със снаряд, защото ще стана на 100 парчета, а аз предпочитам да съм цяла, когато умра.

Боже, смили се над Газа и над мечтите на Газа – взехме да си мечтаем да умираме с красива смърт, не да живеем красив живот!

(33) Ясмин (р.1996)

Когато почна войната, аз, мама и братята ми бяхме в Русия, но затова пък постоянно се безпокоях за татко. Толкова ни се искаше да напуснем Русия и да се върнем в Газа, при близките си, и заедно с тях да преживеем събитията. Щом войната свърши и отвориха граничните пунктове, ние се върнахме в Газа и откакто пристигнахме до днес слушаме истории от войната.

В Русия не можех да спя от тревога за татко. Преди войната звъннаше ли мобилният телефон с обаждане от Газа, ние се радвахме, надпреварвахме се кой ще отговори пръв. Но през войната при всяко позвъняване от Газа – и от познат, и от непознат номер, си повтаряхме: Боже, упози! И се споглеждахме кой да вземе мобилния.

След войната в мен се промениха много неща. Взех да гледам на нещата по-различно. Заобичах града, животът стана по-хубав и аз самата се разхубавих. Приятелите и приятелките ми се промениха. Вече имам по-зрели и по-големи приятелки. Станах много смела, дори пред татко, мога да се изправя пред всеки. Аз и мама станахме приятелки. Нощем по цели часове не спим и си говорим за всичко.

В бъдеще, ако порасна, защото в Газа е постижение да пораснеш, защото смъртта те причаква зад къщната врата, бих искала да стана детска учителка и да защитавам правата на децата. Защото имам чувството, че децата на Палестина се раждат старци – дете на 6 години вече издържа семейство...

Монолозите на Газа

مونولوجات غزة

مسرح عشار
فلسطين

Посолство на Държавата Палестина

София, бул. „Джеймс Баучер“ №22
тел.963 3123, 963 4324, факс 963 2571
e-mail: palestine.sofia@mbox.contact.bg